

Peder Hedebøl: Spurv i tranedans. (Fremad, 1956). 139 s.

Egentlig gode er de erindringer ikke, som Københavns tidligere finansborgmester har skrevet. De går fra barndomstiden i et småkårs hjem på Jellingkanten og i Vejle frem til tiden efter befrielsen med hovedvægten på perioden som borgmester i København. Det første halvthundrede sider er de bedste med skildringer af livet som arbejder i provinsen, i hovedstaden, i Tyskland og U. S. A. Borgmestertiden er for en stor del formet som et opgør med ældre og yngre partifæller i Københavns kommunestyre; klarheden er her ikke særlig fremherskende, meget er kun halve antydninger, som muligvis forstås af en lille inderkreds, men som historisk kildekrift er indholdet for svævende til at få nogen blivende betydning.

Vagn Dybdahl.

Jul. Bomholt: Vinterlys. (Fremad, 1956). 232 s.

Anden del af Jul. Bomholts erindringer er som 1. bind (se »Jyske Samlinger«, s. 142 f.) billeder fra barndommen i Silkeborg. Det må straks siges, at »Vinterlys« i digterisk form og psykologisk formåen fuldt ud når på højde med »På vej til livet«, derimod er det som historisk kildekrift vel ikke så betydningsfuldt som det foregående bind. Det, der tilfredsstillende den snævert faglige interesse mest, er den fortsatte skildring af almue- og arbejderliv i provinsbyen i årene efter århundredskiftet (tidsfæstelsen er ikke helt sikker, selv om den russiske revolution 1905 nævnes), men i den retning er 2. del knap så givende som forgængerens. I anden henseende giver »Vinterlys« imidlertid noget meget værdifuldt, som hidtil har været savnet i historiske skildringer af socialdemokratiet, nemlig et levende indtryk af vanskelighederne ved overgangen fra den rene agitation til ansvarlig deltagelse i samfundets ledelse, her sognerådspolitikken og administrationen af fattiggassen; Bomholts fader står som repræsentant for de nye, realiteternes mænd, modsat den gamle landarbejderagitator, væver M. A. Madsen, hvis indsats på grund af den form, erindringerne har, ikke får den honnør, den har krav på, idet han blot skildres som drengen så ham, da han havde mistet taget i de yngre partifæller. Foruden væver Madsen (død 1921 som direktør i Jysk Husmands-Kreditforening) forekommer der af »historiske« personer A. C. Meyer på en hastig agitationsrejse; det er utvivlsomt et træfsikkert billede, som tegnes af hans urolige og flagrende gemyt. Det er imidlertid ikke alene som socialhistorisk kilde, Bomholts erindringer har interesse, de giver i ikke ringe grad en del af den personlige baggrund for de artikler i 1920'ernes »Rød Ungdom« og andet sted, der fuldt udformede i 1932 blev til »Arbejderkultur«; den, der skal skrive om 20'ernes og 30'ernes kulturdebat må bogstavelig talt begynde med Bomholts memoarer. Forhåbentlig overkommer han også selv at føre det begyndte værk så langt op i tiden.

Vagn Dybdahl.

H. C. Hansen og Jul. Bomholt: Hans Hedtoft. Liv og virke. (Fremad, 1955). 252 s.

Den bog, de to ministre har redigeret, er nok i meget på linie med de kendte »vennebøger«, men den er til forskel fra mange af disse samtidig et bidrag til dansk historie fra 1930 og op, som historikerne ikke vil kunne komme uden om. Hovedbidraget er J. O. Krags godt 100 sider store afsnit »Manddomsger-